

EVROPSKÝ PARLAMENT

ZVLÁŠTNÍ VYDÁNÍ

**ZASEDÁNÍ EVROPSKÉ RADY
ve dnech 15. až 16. června 2006
v Bruselu**

**PROJEV PŘEDSEDY, PANA JOSEPA BORRELLA FONTELLESE
ZÁVĚRY PŘEDSEDNICTVA**

02/S-2006

*Generální ředitelství pro
předsednictvo*

(Intranet) <http://www.europarl.ep.ec/bulletins> (Special Edition 2006)
(Internet) <http://www.europarl.eu.int/bulletins> (Special Edition 2006)

\\EPADES\PUBLIC\SOMMET\2006

PROJEV PŘEDSEDY

PROJEV PŘEDSEDY EVROPSKÉHO PARLAMENTU PANA JOSEPA BORRELLA FONTELLESE

Evropská rada, 15–16 června 2006, Brusel

Dámy a pánové, představitelé států a vlád,

opět se jménem Evropského parlamentu obracím na Evropskou radu.

A činím tak s obavou v souvislosti se situací, v níž se v současné době nachází Evropská unie.

Každodenní chod Evropské unie probíhá zcela normálním způsobem. *Business as usual for usual business*. Problémy spojené s rozměrem, legitimitou a účinností, s nimiž se potýká Evropská unie, se však ve srovnání se situací v období po zasedání v Nice ještě více prohloubily. Tyto problémy se začínají vzájemně prolínat a vytvářejí začarovaný kruh, který je zpětně příživuje.

Uznat tuto skutečnost neznamena upadnout do euroskepticismu. Neznamena to libovat si v krizi, pane Barroso.

„Období reflexe“, které bylo zahájeno v minulém roce, skončilo aniž by bylo dosaženo jakékoli dohody o budoucnosti Smlouvy o Ústavě pro Evropu či byl stanoven jakýkoli plán B.

Ratifikační proces nadále pokračuje, počet států, které jej završily, však nedosahuje ani 20, a to počítáme-li také Finsko. Současně je třeba si přiznat, že některé členské státy, které tak dosud neučinily, a jichž je pravděpodobně více než 3, se nezdají být rozhodnuty k ratifikaci přistoupit. Je známo, že Francie ani Nizozemí nebudou znovu hlasovat o stejném textu, a to ani před ani po svých příštích volbách.

Vzhledem k obtížím spojeným s ratifikací, revizí a tedy s vyjednáváním, se zdá být nezbytné čekat.

V této souvislosti se rozhodnete prodloužit období reflexe. S ohledem na dané skutečnosti je to nezbytné.

Nestačí však pouze dopřát tomuto období reflexe více času. Je třeba jej naplnit činností.

Je třeba čekat, ale naléhavě nutné je reagovat

Evropský parlament uznává, že je třeba čekat, současně je však naléhavě nutné jednat.

Čekat, ne však donekonečna.

Ve svém usnesení přijatém na včerejším zasedání Evropský parlament žádá, aby bylo do konce roku 2007 dosaženo jasného návrhu o budoucnosti ústavní smlouvy a nalezeno řešení před příštími evropskými volbami v roce 2009.

Jednat, a to současně několika směry.

PROJEV PŘEDSEDY

Zaprvé musíme pokračovat v procesu ratifikace.

Zadruhé je třeba zachovat navržený institucionální systém a zatřetí do doby, než získáme nové a lepší prostředky, vypracovat ambicióznější politiky s těmi, které máme v současné době k dispozici.

Tento poslední úkol závisí především na Vaší politické vůli.

Co jsme učinili za tento rok?

Dámy a pánové, členové Rady,

my všichni jsme se podíleli na průběhu rozsáhlých a intenzivních diskusí, které probíhaly pod záštitou Komise, Evropského parlamentu, vlád, národních parlamentů a občanské společnosti s občany a mezi institucemi napříč celou Evropou.

Obdrželi jsme od občanů řadu vzkazů, v některých případech rozporuplných. Vlády členských států současně předložily mnoho dosti nejednotných doporučení, o nichž nebylo prakticky možné dospět ke shodě.

Vyslechli jsme obavy, jejichž zárodky se projeví již při referendech ve Francii a v Nizozemí.

Globalizace vyvolává strach. V současné době ji ať důvodně či bezdůvodně 47 % Evropanů považuje za hrozbu. Za tři roky se počet Evropanů, kteří vnímají globalizaci jako příležitost, snížil z 56 % na 37 %.

Postupná rozšíření vzbuzují obavy. Mezinárodní konkurence je nesmlouvavá. Systémy sociální ochrany jsou ohroženy. Přistěhovalectví a stárnutí obyvatelstva před nás staví řadu závažných úkolů. Ceny energie stoupají a zásobování je čím dál nejistější. Občané se cítí být ohroženi z hlediska identity. V blízkosti našich hranic se nacházejí nebezpečně nestabilní oblasti. A hrozba terorismu je v současnosti větší než v době, kdy byla podepsána Niceská smlouva.

Vyslechli jsme však málo výtek, pokud jde o institucionální rozměr ústavní smlouvy, který je v zásadě obsažen v její první části.

Rozčarování Evropanů vyplývá z toho, že Evropa je příliš přítomna tam, kde jí není třeba, a není jí dostatečně vidět tam, kde by její činnost byla nejpotřebnější.

Evropané vnímají nejasně výhody sjednocení. Evropu není vidět tolik z hlediska výhod, které nabízí, jako z hlediska problémů, které přináší a řešení, jež nenabízí. Je třeba se nadále věnovat nesmírně obtížnému pedagogickému úkolu.

Domnívám se však, že pokud bychom shrnuli diskuse s občany, získali bychom ve skutečnosti přeepsaný text Laekenské deklarace.

Téměř vše, co jsme řekli a slyšeli za tento poslední rok reflexe, již bylo uvedeno v Laekenské deklaraci z prosince 2001, z níž vychází Smlouva o Ústavě pro Evropu.

PROJEV PŘEDSEDY

Některé citace to dokazují:

„Evropa musí přijmout odpovědnost za řízení globalizace“.

Podle další citace „občané žádají více výsledků a lepší odpovědi na konkrétní otázky“... „významnější úlohu Unie v oblasti spravedlnosti, bezpečnosti, boje proti přeshraniční trestné činnosti a kontroly migračních toků“.

„Občané rovněž žádají výsledky v oblasti zaměstnanosti, boje proti chudobě a sociálnímu vyloučení, stejně jako v rámci hospodářské a sociální soudržnosti.“

Problémem nejsou požadavky, ale odpovědi na ně. Nejedná se o stanovení diagnózy, nýbrž o léčbu.

Dámy a pánové,

Evropský parlament věří, že Niceská smlouva není vhodným nástrojem k tomu, aby Evropská unie mohla reagovat na obavy a požadavky občanů. Je současně pevně přesvědčen o tom, že její institucionální rámec neumožňuje pokračovat v procesu rozšiřování.

Nelze přistavovat nová podlaží budovy, aniž bychom se ujistili o pevnosti jejích základů. Uznat tuto skutečnost neznamena být proti rozšíření, nýbrž klást si otázky týkající se podmínek, které jej umožní.

Rozšiřování a absorpční kapacita

Jedním z nejčastějších témat, které bylo v tomto roce předmětem diskusí, je rozšíření. S ním souvisí i „absorpční kapacita“, která je rovněž na pořadu vašeho jednání.

Rozšíření či rozšiřování bylo navzdory veškerým obtížím nejdůležitějším strategickým úspěchem budování Evropy. Jako Španěl to mohu potvrdit z vlastní zkušenosti.

Rozšiřování posiluje politickou stabilitu a hospodářskou prosperitu evropského kontinentu. Zlepšuje naši schopnost reagovat na globalizaci a uskutečňuje sen o Evropě sjednocené mírovými prostředky.

Překonat dědictví Hitlera, Stalina a vojenských diktatur jižní Evropy bylo nevyhnutelným morálním požadavkem.

Musíme ovšem také uznat to, že rozšíření, ať již to poslední nebo nadcházející, je zdrojem větší rozmanitosti.

Motto ústavy znělo „Sjednocení v rámci rozmanitosti“,

přesto je oprávněné položit si otázku, nakolik je rozmanitost slučitelná s dobře fungující Uníí.

PROJEV PŘEDSEDY

Dnešní Evropa je jako mikrokosmos. To je dáno příjmy v některých oblastech, které jsou jednou až dvacetkrát vyšší, než jinde. A je to dáno i odlišnou historií, která vytváří odlišné pohledy na svět a na Evropu samotnou.

Proto je čím dál obtížnější dosáhnout dohod jednomyslně. A pokud takových dohod dosáhneme, jsou to méně důležité dohody, které přináší více zklamání než výsledků.

Pravidla rozhodování, která nejsou přizpůsobena velikosti Unie, nepřináší kýžený účinek a nedostatečný účinek vede ke ztrátě legitimacy. Unie může přijít o legitimitu, která se zakládá na jejích výsledcích. A může se stát, že občané nebudou uznávat její právo jednat ani tam, kde by její přínos byl největší.

Každý systém má omezenou kapacitu růstu. Tato kapacita závisí na její schopnosti vyvíjet se tak, aby větší rozloha nevedla k nižší účinnosti.

Proto EP prohlásil, že po přistoupení Rumunska a Bulharska již nebude možné EU dále rozšiřovat na základě Niceské smlouvy.

To je dalším důvodem, proč bychom se měli vymanit ze *slepé uličky*, v níž jsme se v souvislosti s ústavou ocitli. Tak bychom mohli dodržet směr evropského vývoje, který jsme nabídli balkánským státům.

Je třeba uskutečnit reformu našeho institucionálního systému, abychom se tak vyvarovali situaci, kdy bude čím dál víc Evropanů v Evropě, která ztrácí svou identitu.

A také proto, aby zeměpisné rozšíření neomezovalo její politické ambice.

Rozšíření a integrace nejsou alternativními procesy, mezi kterými si musíme vybrat. Navzájem se doplňují, ale musí být vyvážené. Evropa bude, v dobrém či ve zlém, výsledkem rozdílu mezi rychlostí obou těchto procesů.

Uvědomme si, že občané vnímají nerovnováhu mezi velikostí Evropy, která neustále narůstá, čím dál méně jasnými cíli a stále méně vhodnými nástroji.

Co musíme udělat?

Pokračovat v procesu ratifikace

Především je třeba pokračovat v procesu ratifikace.

Evropský parlament a velké evropské politické strany žádají Radu, aby povzbudila proces ratifikace v zemích, které tak dosud neučinily.

Proces ratifikace bude třeba jednoho dne ukončit, spočítat výsledky a podle nich jednat dál.

PROJEV PŘEDSEDY

Jednota je nezbytná, ale není lhostejné, zda ústavu nepodpořily dvě, tři nebo až pět zemí.

Zachovat obecný závazek a institucionální systém ústavní smlouvy

Evropský parlament potvrzuje svůj nesouhlas s tím, aby se globální závazek tohoto projektu plnil jen částečně a domnívá se, že institucionální systém, který navrhuje, je třeba respektovat.

EP je potěšen, že se shoduje s Komisí v názoru, že Niceská smlouva není postačující. Stejně se vyjádřili i mnozí z vás. A potvrdili to i vedoucí představitelé hlavních evropských politických stran.

Ústavní smlouva není estetickým rozmarem těch, kteří zastávají globální pohled na evropskou politiku, jenž by byl vyjádřen ve vše zahrnujícím textu.

Vyplývá z přesvědčení, že Niceská smlouva „neposkytuje schůdný základ pro pokračování procesu evropské integrace.“ Její reforma by znamenala velký krok vpřed pro ústavní smlouvu. Dospět k jednomyslné dohodě na rozdílném systému bude velmi obtížné. Proto je důležité tuto část smlouvy zachovat, bez ohledu na to, jakou revizí by musela Niceská smlouva projít.

Evropa projektů a projekt pro Evropu

Zatím je třeba více využívat a zlepšovat nástroje, které nám poskytují stávající smlouvy.

Je nepochybně nezbytné zviditelnit pozitivní výsledky evropských politik. Občané hodnotí instituce na základě jejich výsledků. Jak ovšem uznal pan předseda Barroso ve Štrasburku, nelze Evropu projektů považovat za alternativu k projektu pro Evropu.

Je možné udělat víc a dosáhnout lepších výsledků s tím, co máme? Bez pochyby. Nedostatečná koordinace hospodářských politik v Evropě, jejich slabé působení ve světě nebo nedostatečná soudní a politická spolupráce nepředstavují technický ani institucionální problém, ale nedostatek politické vůle. A to nenapraví žádný text, i kdybychom jej nazvali ústavou.

Tento nedostatek politické vůle se dotýká především problému přistěhovalectví, který je také na pořadu vašeho jednání.

Dovolte mi, abych se k této záležitosti, která je tak závažná a aktuální a již EP věnuje zvláštní pozornost, v několika bodech vyjádřil.

Přistěhovalectví: sedm let po zasedání v Tampere

Přistěhovalectví je velkou sociologickou výzvou naší doby. Chceme-li mít vliv na globalizaci, zejména v Africe, musí být pro nás přistěhovalectví významnou prioritou.

Sedm let po zasedání v Tampere jsme nicméně postoupili kupředu pouze v jedné ze čtyř oblastí společné politiky přistěhovalectví: v boji proti nezákonnému přistěhovalectví.

PROJEV PŘEDSEDY

V dalších oblastech: (legální přistěhovalectví, spolupráce se třetími zeměmi a začlenění přistěhovalců do společnosti) jsme postoupili jen málo nebo vůbec. Pravidlo jednomyslnosti nám znemožňuje přijímat rozhodnutí.

Politická vůle potřebuje nástroje, které ji umožní realizovat. To znamená hlasování kvalifikovanou většinou v Radě a postup spolurozhodování v Evropském parlamentu za využití tzv. „přemostění“, které je uvedeno v článku 67 Smlouvy o ES.

Politikou přistěhovalectví není možné se zabývat nezávisle na politice rozvoje. Naše úsilí musí vycházet z partnerství se zeměmi původu, zejména se zeměmi subsaharské Afriky. Je nutné jim nabídnout více možností, které budou zároveň kvalitnější, a požadovat spoluodpovědnost, jak již bylo stanoveno ve smlouvě z Cotonou. Chceme zastavit nelegální přistěhovalectví jinak, než represí.

Nyní bych se rád zmínil o dvou konkrétních problémech v oblasti bezpečnosti a spravedlnosti (u kterých není naší povinností vyčkávat, ale naléhavě jednat).

Policejní a soudní spolupráce v trestních věcech

I zde nás brzdí mezivládní povaha spolupráce a všichni si toho jsou vědomi. Ústavní smlouva umožňuje převedení tohoto třetího pilíře na úroveň Společenství.

My však máme již ve stávajících smlouvách k dispozici systém „přemostění“ (článek 42 Smlouvy o EU), který nám umožňuje přejít na metodu používanou v rámci Společenství. To představuje zároveň rychlejší a účinnější postup a lepší demokratickou kontrolu. Parlament tuto možnost nedávno navrhoval.

Oceňuji, že některé členské státy a Komise tuto možnost podporují. Rád bych je tedy požádal, aby na této možnosti pracovaly, neboť se nejedná o snahu částečně předjímat ústavní smlouvu, nýbrž o využití postupu, který máme již k dispozici.

Rozsudek o záznamech o knihování cestujících v letecké dopravě (*Passenger Name Records*)

Nová situace, která vznikla vynesáním rozsudku Soudní dvora Evropských společenství, který anuloval na žádost Evropského parlamentu rozhodnutí Rady a Komise o předávání záznamů o knihování cestujících v letecké dopravě Spojeným státům, vyžaduje spolupráci v právních věcech mezi orgány Společenství.

Jak jsme již měli možnost vidět, jestliže tato spolupráce v právních věcech neexistuje, soudy ruší naše rozhodnutí a důsledky jdou na vrub evropských občanů a trpí jimi pověst Evropské unie.

Této situaci jsme se mohli vyhnout, kdybychom využili možnosti přemostění mezi třetím a prvním pilířem, o které jsem zde již hovořil.

PROJEV PŘEDSEDY

Nyní musí Rada a Komise přijímat rozhodnutí která jsou naléhavě nutná. Parlament, Rada a Komise však musí společně pracovat na další fázi, na fázi dosažení konečné dohody s členskými státy po listopadu 2007. Nevyhýbejme se diskusi, která se má dotýká základních práv občanů, nezpochybňujeme úlohu parlamentů v této citlivé oblasti.

Spolupráce v právních věcech, o které jsem dříve zmiňoval, umožnila v rámci britského předsednictví a díky spolurozhodování dospět k obtížné dohodě v rekordním čase o uchování komunikačních údajů.

Rada se tehdy zavázala přijmou urychleně rámcové rozhodnutí o ochraně údajů, tento slib však nebyl splněn.

Věřím, že Rada přijme toto rámcové rozhodnutí současně s rozhodnutím o záznamech o knihování cestujících v letecké dopravě

(*** Doufám také, že zřízení Agentury Evropské unie pro základní práva, které jste žádali v roce 2003, v brzké době postoupí kupředu. Parlament lituje, že některé členské státy protestují proti tomu, aby pravomoci této Agentury spadaly do třetího pilíře.)

(Je mi líto, že tato Agentura byla stažena z dnešního pořadu jednání.)

Na závěr bych chtěl uvést několik úvah o meziparlamentní dynamice a symbolickém významu historických událostí významných dat.

Meziparlamentní dynamika

Spolupráce mezi Evropským parlamentem a národními parlamenty se široce rozvinula. Mimo jiné se nám podařilo vytvořit parlamentní dynamismus, který podporuje diskuse a společné hodnocení, podněcuje k činnostem a posiluje legitimitu Evropské unie.

Důkazem je meziparlamentní setkání konané ve dnech 8. až 9. května, během symbolického dne Evropy, které bylo uspořádáno ve spolupráci s rakouským předsednictvím.

Toto setkání se bude opakovat také během finského předsednictví a připravujeme společně také schůzku v roce 2008, kdy se bude přehodnocovat finanční výhled, zejména s ohledem na vlastní zdroje EU.

Jakákoli revize ústavní smlouvy by měla začlenit také tento meziparlamentní rozměr. Doba, kdy vlády jednaly za zavřenými dveřmi, je již překonána. Evropu není možné budovat bez přítomnosti občanů, jinými slovy, bez rozhodující účasti jejich parlamentů. Tuto zkušenost můžeme považovat za jedno z nejdůležitějších ponaučení.

V tomto ohledu Evropský parlament podporuje návrh rakouského předsednictví zpřístupnit jednání Rady, jakožto zákonodárského orgánu.

Předpokládám, že s tímto návrhem budete souhlasit.

PROJEV PŘEDSEDY

Zpět ke konferenci v Mesině?

Nadcházející období bude překypovat symbolickými výročími, které bychom rádi pozitivně využili. Budeme oslavovat 50. výročí podepsání Římské smlouvy, v roce 2007 bude 10. výročí Amsterodamské smlouvy, která představuje náš první, neúspěšný pokus o reformu evropských orgánů.

Jak je vidět, nejedná se pouze o slavná výročí.

Komise navrhuje, abychom pohlédli hlouběji do historie, až ke konferenci v Mesině. (Padesát let po podepsání Římské smlouvy hledáme stopy našich otců - zakladatelů.)

Konference v Mesině v roce 1955 byla jistojistě kompenzací za neúspěšný pokus o založení Evropského obranného společenství. Centrem zájmu však nebyl pouze společný trh.

Kdybychom znovu četli prohlášení z Mesiny, byli bychom překvapeni, jak velkolepé politické ambice jsou zde obsaženy.

V této době již existoval návrh společné energetické politiky a také harmonizace sociálních politik. Objevily se také návrhy na stanovení norem pro délku pracovní doby, otázka o které se ani nedávno ministrům nepodařilo dohodnout.

S ohledem na tyto skutečnosti podpořili bychom dnes závazky, o kterých včera rozhodla evropská šestka? Vzpomeneme-li na konferenci v Mesině, neměli bychom dnes mít menší ambice, než tomu bylo před padesáti lety. K tomu, abychom stanovili hodnoty a cíle Unie, nám slouží ústavní smlouva, kterou jste již jednou podepsali.

Kdybychom měli vydat nové prohlášení, potvrdily by se tyto hodnoty a cíle? Případně kdybychom měli navrhnout nové prohlášení, je možné, že bychom zabředli do komplikovaných jednání a otevřeli znovu otázky, které jsme tak pracně vyřešili?

Na závěr bych rád citoval slova Paula-Henriho Spaaka z jeho slavné knihy vzpomínek *Combats inachevés*: „Kdykoli vyvstanou nějaké problémy, čerpáme z naší společné víry v představivost, kterou potřebujeme k tomu, abychom problémy překonali.”

Sdílí našich 25, a v brzké době 27, států tuto společnou víru? Budeme mít dostatek představivosti, abychom překonali současné problémy?

Možná, že problémem byl spíše kontext, nikoli samotný text.

Nepoužívejme kontext jako záminku. Jakýkoli text, na kterém se dohodneme, bude mít pro nás význam pouze, budeme-li společně sdílet naše přesvědčení a budeme-li mít vůli jej realizovat.

Děkuji Vám za pozornost.